

Predikan i Vittaryds kyrka 2024 av Tobias Bäckström

13 sönd efter tref

”Medmänniskan”

1 Mos 4:8-12

1 Joh 4:7-10

Luk 10:23-37

Ps: 90, 37, 769, 190

Man kan likna bibeln vid ett hav, den har en yta och så finns det ett stort djup under denna yta. Djupet kan man bara ana uppifrån, för att på riktigt uppleva det måste man dyka ner under ytan. Översatt till bibeln är ytan själva texten. Men i texten, eller under den så finns ett stort djup, som det bara kan finnas i Guds ord.

Nu ska vi dyka ner i den här liknelsen som Jesus ger oss idag, den barmhärtige samariern. Berättelsen är ju ett svar på frågan: *”Vem är min nästa?”* Mannen, den laglärde ville veta vem som var hans nästa som han skulle älska som sig själv. Och så ger Jesus honom denna berättelse, om en man som blev överfallen av rövare, och sviken av människor från hans eget folk. Men en samarier, där hjälpen var som minst sannolik, han förbarmade sig över honom. Hjälpen kom från ett totalt oväntat håll. Och under tiden som Jesus berättar så tänker sig nog den laglärde att *nästan*, som vi ska älska som oss själva, att det är inte bara de inom det egna folket utan även främlingen är min nästa.

Men mot slutet överraskar Jesus. För mannen hade ju frågat: *”Vem är min nästa?”*, det är det som berättelsen är ett svar på: vem är den laglärdes nästa? Och mot slutet av liknelsen så frågade Jesus: *”Vem av dessa tre var den överfallne mannens nästa?”* Med andra ord: Jesus sätter likhetstecken mellan honom och den laglärde. Det är *han* som är den slagne mannen, i behov av vård.

Jesus vill ta ifrån mannen hans syn på sig själv, att han är den starke som bara väntar på att möta andra svaga individer som han kan hjälpa.

Naturligtvis är det inte fel att fråga sig vad jag kan göra för andra, det är inte det som jag vill komma åt. Och det är inte fel att förstå berättelsen så heller: som en uppmaning att hjälpa den nödställda som råkar komma i vår väg.

Men Guds ord rymmer ett stort djup och det finns mer att upptäcka i denna liknelse. Från fornkyrkan tid har man sett denna berättelse som en berättelse om mänskligheten i stort. Frälsningshistorien i koncentrat.

Mannen som var på väg från Jerusalem ner till Jeriko. De första kristna liknande denne man vid Adam. På hebreiska betyder Adam *människa*, mannen representerar oss, dig och mig.

Överfallet står för syndafallet. Adam och Eva frestades av ormen och föll i synd. Rövorna står för fientliga krafter, fiender till Gud. Det kan handla om sataniska krafter, onda andar eller människor som förleder oss. Utan hjälp är vi lätta byten för dessa.

Det står att rövararna slet av honom kläderna. Det står inte att de tog något annat, bara hans kläder. Man kan undra, varför vill de ha hans kläder?

Ja, de första kristna visste att Jesus talade om något viktigt här, det var inte bara en detalj för att brodera ut berättelsen.

När Adam och Eva föll upptäckte de att de var nakna. De var utan kläder, de var de visserligen förut också, men nu blev det ett problem för dem. Avsaknaden av kläder symboliserar förlusten av odödlighet och oskuldshet. Precis som mannen ligger där: blottad och utslagen.

Senare skulle det vara en annan man som skulle få sina kläder avslitna. Vid Jesus kors så berättar Lukas hur soldaterna delade upp hans kläder och kastade lott om dem. För vår skull lät Jesus syndafallets konsekvenser drabba honom. Han lät sig berövas sin kläder, sin värdighet och sin gudslighet.

Mannen lämnades där, liggande halvdöd. Det visar på vårt tillstånd efter syndafallet. När Adam och Eva tog av frukten blev konsekvenserna döden, som Gud sa till dem. Efter syndafallet blev människan dödlig, vi går alla mot döden, var vi än går. Vi behöver hjälp i vårt tillstånd.

Då kom prästen och leviten. Prästen är en symbol för Mose lag och leviten profeterna. Men lagen och profeterna kunde inte hjälpa.

Och då kom samariern. Redan hans åhörare anade nog att Jesus talade om sig själv här. Han *förbarmade* sig över mannen. Samma ord används i andra liknelser som syftar på Gud eller Jesus. I liknelsen om den förlorade sonen så *förbarmar* sig fadern över sonen när han kom hem.

Samariern tvättade såren rena genom olja och vin. Oljan är en symbol för Kristi tröstande ord och vinet är Kristi blod. I hans blod har vi blivit renade. Och sen förde han honom till värdshuset, som är jämförbart med kyrkan på flera sätt. Värdshuset var ett offentligt hus, öppet för alla. Och det var till för resande, värdshuset är ju inte den slutliga destinationen. Precis som kyrka är vårt provisoriska hem med vi är på väg mot det himmelska hemmet.

Jesus anförtror alltså människor som är i behov av hjälp, dem tar han till kyrkan för att vi sedan ska fortsätta och ta hand om dessa. Människor som drabbats av ondskans rövare, som fallit och sårats, dem vill Jesus leda till sin kyrka för att de ska bli omhändertagna där.

Det finns många bottnar i den här liknelsen. Ur ett andligt perspektiv är vi alla som den slagne mannen, i behov av hjälp och omvårdnad. Och vi behöver Jesus som den oväntade främlingen som kommer och ger oss sin hjälp. Men liknelsen slutar med uppmaningen att göra som han, samariern. Vi uppmanas följa Jesus exempel. Visa barmhärtighet mot människor som kommer i vår väg och som behöver vår hjälp. Precis som Kristus var mot oss och förbarmade sig över oss, får vi vara en kristus för vår medmänniska.